

NAYES-BLETL

Nationellt språkcentrum för jiddisch

אַ פֿריילעכן חנוכה!
A freylekhn khanike!

INNEHÅLL

SPRÅKCENTRUM

**ÖVERSÄTTNINGS-
SEMINARIUM**

ORDLISTA "VINTER"

**SPRÅKREVITALISERING
TOMAS WOODSKI**

**SÖK REVITALISERINGS-
MEDEL!**

**FRÅGELISTA: BERÄTTA
OM DIN CHANUKKA!**

VOS IZ NAYES? PÅ GÅNG

Språkcentrum jiddisch är igång!

Det är oss en stor glädje att kunna meddela att det nu finns et Nationellt språkcentrum för jiddisch i Sverige. Inrättandet av språkcentrum har varit en intensiv fas fylld med idéer, möten och förberedelse inför den kommande verksamheten.

I december var språkcentrum med om att arrangera två seminarier. Den 11 december genomfördes översättningsseminariet "Magi på mame-loshen" där Arun Viswanath, översättaren av Harry Potter till jiddisch, och dr. Jan Schwarz höll föredrag och ledde workshops. Seminariet anordnades i samarbete med Språkrådet och Paideia.

Den 4 december arrangerade Lunds universitet i samarbete med Språkcentrum seminariet "Jiddisch i undervisningen". Seminariet organiserades av universitetslektorn Simo Muir och ämnesdidaktikläraren Paula Grossman. Där fick studenter från Lunds universitets jiddischkurser tillsammans med andra intresserade höra föredrag, diskutera och inspireras av hur jiddisch-

undervisningen ser ut på olika ställen i världen. Bland föredragshållarna var Reyzl Zylberman, rektor vid Sholem Aleichem College (Melbourne), Asya Vaisman Schulman, direktör vid Yiddish Book Center (Amherst, Massachusetts), och Natalia Ringblom, universitetslektor vid Umeå universitet.

I januari 2023 kommer vi att påbörja processen med att träffa organisationer, föreningar och enskilda personer för att undersöka vilka behov och önskemål som finns. Kartläggningen kommer att ligga till grund för utformningen av det fortsatta arbetet vid språkcentrum. En del av dessa träffar kommer att äga rum lokalt på olika platser i Sverige, medan andra kommer att vara digitala.

Vi kommer alltså gärna ut till er! Finns det några tillfällen eller datum då det skulle passa bra att vi kommer till just er förening eller organisation? Berätta för oss så ordnar vi det.

ÖVERSÄTTNINGSEMINARIUM: A. VISWANATH

ÖVERSÄTTNINGSEMINARIUM: J. SCHWARZ, J. HESSEL, M. ROHDIN, N. LICHTENSTEIN, A. VISWANATH

Vi ser fram emot att utforma språkcentrums verksamhet tillsammans med er! Vi önskar att komma i kontakt med så många jiddischintresserade som möjligt, så kontakta oss gärna genom jiddisch@isof.se eller på Instagram och Facebook. Nationellt språkcentrum för jiddisch finns fysiskt i Stockholm, men uppdraget är nationellt, så vi finns till för alla som har intresse för jiddisch i Sverige.

Vi önskar er trevliga helger och gott nytt år! A freyklehn khanike! A freyklehn nit! A gut yor!

Bästa hälsningar,
Jean Hessel, språkvårdare
Mikaela Rohdin, språkfrämjare
Noemi Lichtenstein, språkfrämjare

Visste du at...

- elever har rätt till modersmålsundervisning i jiddisch även om eleven inte har några som helst kunskaper i jiddisch sen tidigare?

Visste du at...

- det räcker med att en elev önskar jiddischundervisning för att skolan ska bli skyldig att ordna undervisning?

Läs mer om modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk på skolverket.se

נייעס־בלעטל

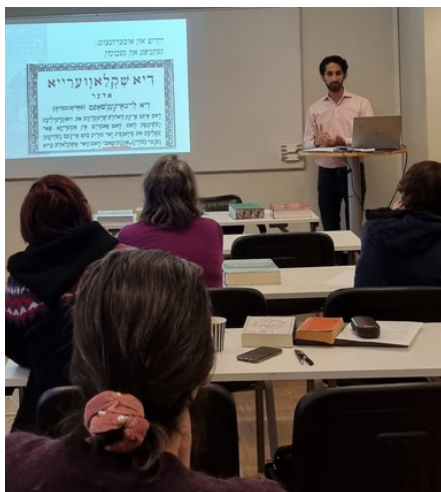
דער נאַציאָנאַלער שפּראַך־צענטער פֿאַר ייִדיש

טייערע ליבהאַבערס פֿון ייִדיש!

עס איז אונדז אַ גרויסע פֿרייד איבערצוגעבן אַז ס'איז איצט פֿאַראַן אַ נאַציאָנאַלער שפּראַך־צענטער פֿאַר ייִדיש אין שוועדן. דאָס אויפֿשטעלן פֿונעם שפּראַך־צענטער איז געווען אַן אינטענסיווע פֿאַזע אָנגעפֿילט מיט אידעען, זיצונגען און צוגרייטונגען אויף צוקונפֿטיקע אונטערנעמונגען.

אין דעצעמבער האָט דער שפּראַך־צענטער דורכגעפֿירט צוויי סעמינאַרן. דעם 11טן דעצעמבער איז פֿאַרגעקומען אַ סעמינאַר וועגן איבערזעצונג אויף ייִדיש „כישוף אויף מאַמע־לשון“, אָנגעפֿירט פֿונעם „הערי פֿאַטער“־איבערזעצער, אַרעלע ווישוואַגאַט, און ד"ר יאַן שוואַרץ פֿונעם לונדנער אוניווערסיטעט, וואָס האָבן געהאַלטן רעפֿעראַטן און אָנגעפֿירט וואַרשטאַטן. דער סעמינאַר איז געשטיצט געוואָרן דורכן שפּראַך־צענטער, דעם שוועדישן שפּראַך־ראַט און "פֿידיאַ", דעם אייראָפּעיִשן אינסטיטוט פֿון יודאַיסטיק.

דעם 4טן דעצעמבער האָט דער שפּראַך־צענטער אַראַנזשירט אַ סעמינאַר אין צוזאַמענאַרבעט מיטן לונדנער אוניווערסיטעט וועגן ייִדיש־לערערִין. דער סעמינאַר איז אַרגאַניזירט געוואָרן פֿונעם אוניווערסיטעט־לעקטאָר סימאָ מויר און דער ייִדיש־לערערקע פֿאַולאַ גראַסמאַן. די סטודענטן פֿונעם לונדנער אוניווערסיטעט און אַנדערע באַטייליקטע ייִדיש־ליבהאַבערס האָבן געהערט רעפֿעראַטן, דיסקוטירט און זיך געלאָזט אינספּירירן פֿון ייִדיש־לערערִין איבער גאַר דער וועלט. צווישן די רעדנערס זענען געווען רייזל זילבערמאַן

"כישוף אויף מאמע-לשון": ארעלע ווישוואַנאַט, נעמי ליכטנשטיין, מיקאַעלאַ ראַדין, זשאַן העסל, יאָן שוואַרץ.

דירעקטאָרשע ביי דער שלום-עליכס-שול (מעלבאָרן, אויסטראַליע), אַסיאַ-ווייסמאַן שולמאַן, דירעקטאָרשע ביים יידישן ביכער-צענטער (אַמהערסט, מאַסאַטשוסעטס, די פֿאַרייניקטע שטאַטן) און אוניווערסיטעט-לעקטאָר נאַטאַליאַ רינגבלום (אומעאַ אוניווערסיטעט, שוועדן).

אין יאָנאַר 2023 וועלן מיר אָנפֿירן אַ ריי זיצונגען מיט פֿאַראיינען, אַרגאַניזאַציעס און פֿאַרשיידענע אינטערעסן-גרופעס כדי צו מאַכן אַן איבערבליק פֿון די היינטיקע באַדערפֿענישן און דערוואַרטונגען פֿון דער יידישער מינאָריטעט. דער אינווענטאַר וועט זיין דער יסוד פֿאַר דער וויטערדיקער אַרבעט פֿונעם שפּראַך-צענטער. עטלעכע פֿון די זיצונגען וועלן פֿאַרקומען לאַקאַל אין פֿאַרשיידענע שטעט אין שוועדן, און עטלעכע וועלן פֿאַרקומען דיגיטאַליש.

מיר וועלן זיך גערן פֿאַרבינדן מיט אייך! צי איז פֿאַראַן אַ דאַטע וואָס וואָלט געווען באַקוועם פֿאַר אַ זיצונג מיט אייער פֿאַראיינ אַדער אַרגאַניזאַציע? זייט אַזוי גוט און זעצט זיך אין פֿאַרבינדונג מיט אונדז און מיר וועלן דאָס אַרגאַניזירן.

מיר קוקן זייער אַרויס זיך צו פֿאַרבינדן מיט יידיש-ליבהאַבערס אין שוועדן און איבער דער גאַרער וועלט. אויב איר האָט אידעען אַדער ווילט זיך פשוט אויסבייטן מיט די געדאַנקען – זייט אַזוי גוט, שרייבט אונדז! טוט אַ קוק אויף אונדזער וועבזייטל, אויף פֿייסבוק און אויף אינסטאַגראַם וווּ איר קענט לייענען מער וועגן דער אַרבעט ביז אַהער. אויב איר האָט פֿראַגעס אַדער באַמערקונגען, ביטע שיקט אונדז אַ בליצבריוול דורך jiddisch@isof.se

אַ ליכטיקן חנוכה!

פֿרעגט נישט וואָס יידיש קען טאָן פֿאַר אייך - פֿרעגט וואָס איר קענט טאָן פֿאַר יידיש!

מיר ווינטשן אייך אַלעמען אַ פֿריילעכן און אַ ליכטיקן חנוכה! מיט די בעסטע גרוסן,

זשאַן העסל,
שפּראַך-אויפֿזעער ביים שוועדישן שפּראַך-ראַט

מיקאַעלאַ ראַדין
נעמי ליכטנשטיין
שפּראַך-שטיצערינס ביים נאַציאָנאַלן שפּראַך-צענטער
פֿאַר יידיש

✉ jiddisch@isof.se

🌐 isof.se/jiddisch

📘 [jiddisch.isof](https://www.facebook.com/jiddisch.isof)

📷 [@sprakcentrum_jiddisch](https://www.instagram.com/sprakcentrum_jiddisch)

דער אינסטיטוט
פֿאַר שפּראַך
און פֿאַלקלאַר

ווינטער vinter

Chanukka חנוכה

אָ פֿריילעכן חנוכה!
A freylekhn khanike

דער חנוכה
der khanike/khanuke

Latke/potatisplätt
די לאַטקע,
latke, di (-s)

די פֿאַנטשקע,
pontshke, -s

Tända Chanukka-ljus
אַנצײנדן די חנוכה־ליכטלעך
ontsindn di khanike-likhtlekh

ניטל Jul

אָ פֿריילעכן ניטל!
A freylekhn nitl!

ניטל
Nitl

דער ערבֿ־ניטל
der erev-nitl

Julgran
ניטל־בױם; דער ניטל־בױם
di jodle (-s); nitl-boym

Julklapp
ניטל־מתנה
nitl-matone

Tomteluva
דער ניטל־היטל
der nitl-hitl

Vinter ווינטער

די ס'איז קאַלט
S'iz kalt

סע פֿאַלט אַ שניי/סע שנייט
Se falt a shney/se shneyt

די הענטשקע,
hentshke, di (-s)

לאָז אַ שניי!
Laz a shney!

דער שניי
der shney

Snöängel
[דער שניי־מלאַך, [די שניי־מלאַכים
der shney-malekh (di shney-malokhim)

Snöboll
די שנייקױל, [דער שנייבאַל - ס/ן
Shneybal; shneykoyl

Snöflinga
דאָס שנייעלע, [ך
dos shneyele, -kh

Snögubbe
דער שניי־מענטש
der shney-mentsh

Snölykta
דער שניי־לאַמטערן, [ס
der shney-lamtern

קוליקל, דאָס [עך
kulikl, dos (-ekh)

דער ווינטער, [ס
der vinter, -s

Använder du andra
ord eller uttryck?
Berätta för oss!

✉ jiddisch@isof.se

Språkrevitalisering

Reality tv-serie på jiddisch har setts runt om i världen

Tomas Woodski. Foto: Dagmara Szydłowska

Kan en tv-serie bli en metod för revitalisering av ett litet språk? Kan den vidga synen på språkstärkande arbete? Hur gör man för att nå ut och lyckas?

"Min agenda var att prata, prata, prata jiddisch! "

Läs mer här!

<https://www.isof.se/vart-uppdrag/isofs-regeringsuppdrag/sma-sprak-i-norden/sprakstarkande-arbete/reality-tv-serie-pa-jiddisch-har-setts-runt-om-i-varlden>

Har ni idéer till jiddisch-projekt?

צי האָט איר אַ
ידיש־פּראָיעקט?

Sök projektbidrag!

Bidrag kan sökas av föreningar, organisationer eller stiftelser som inte är statliga eller kommunala, och som utan vinstsyfte bedriver verksamhet i Sverige.

Har du som enskild en projektidé? Ta kontakt med en förening, organisation eller stiftelse och föreslå dem att söka medel för att genomföra projektet tillsammans med dig!

Sista ansökningsdag är den 23 januari 2023.

<https://www.isof.se/stod-och-sprakrad/bidrag-till-minoritetsspraken>

OY KHANIKE!

Hur firar du chanukka? Finns det chanukkavisor, ramsor eller ordspråk som är viktiga för ditt firande? Finns det andra högtider och traditioner under året där du använder ord eller uttryck på jiddisch? Hur går firandet till? Dela gärna med dig av dina berättelser, tankar och erfarenheter på Institutet för språk och folkminnen's frågelista om högtider under året!

<https://www.isof.se/pa-gang/nyheter/nyheter-folkminnen/2022-12-15-beratta-om-dina-hogtider>

Bildtext: S'iz nisht mayn tsig un nisht mayn khanike-likhtl! Ordagrant: Det är inte min get och inte mitt chanukahljus. Betydelse: Det är inte mitt bord.

Vos iz naves? Vad händer?

På gång i jiddisch-Sverige

Här tipsar vi om externa arrangemang/evenemang /kurser och utbildningar inom jiddisch. Önskar du att ditt arrangemang ska synas här? Hör av dig till oss!

Jiddischkurser på Paideia folkhögskola våren 2023

Kurserna sker i samverkan med Jiddischsällskapet i Stockholm.

Jiddisch för nybörjare, termin 1 (distans)
 Jiddisch för nybörjare, termin 4 (distans)
 Jiddisch konversation, fortsättningskurs (distans)
 Jiddischnoveller: Mästerverk i översättning (distans)
 Jiddischfilm: Diskussioner om migration, samhällen och tradition

Vissa kurser tar fortfarande emot ansökan om restplats, ansökan är öppen till och med 31/12. För mer information och ansökan se: www.paideiafolkhogskola.se

Har du en fråga om jiddisch, ett önskemål eller något du vill dela med oss? Kontakta oss gärna!